

REČ GLAVNOG UREDNIKA ČASOPISA – Editor-in-Chief Address

Poštovane kolege, sa velikim zadovoljstvom vas obaveštavam da je časopis Udruženja Preventivne Pedijatrije, ISSN broj 2466-3247, odlukom Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, zvanično prihvaćen za kategorizaciju naučnih časopisa za 2019. godinu, čiji su izdavači iz Republike Srbije, kategorija M54. Posebno nam je zadovoljstvo da informišemo naše saradnike, autore, koautore, čitaocima i drage prijatelje da je u 2020. godini časopis Preventivna pedijatrija ostvario pravo na kategoriju M53.

Naš uspeh je zajednički uspeh i rezultat dugogodišnje saradnje, podrške i udruženog rada. Trudimo se da budemo savremeniji, usaglašeni sa našom osnovnom tematikom, da se obrađujemo mladima i ambicioznima i da pratimo naučne i praktične stavove u realnom vremenu. U skladu sa tim ne možemo se ne osvrnuti na poslednjih godinu dana našeg kliničkog rada sa novim virusom i infekcijom koju izaziva, a još izazovnija su istraživanja u vezi dugoročnih posledica koju Covid19 ostavlja. Odavno se govori u literaturi o ovom fenomenu, a februara 2021. američki infektolog Antoni Fauci predstavio je novu skraćenicu za produžene simptome Covid19 PASC – Post Acute Sequelae of SARS COV2.

PASC je novi termin koji se koristi za opisivanje dugotrajnih efekata Covid19. Fauci je naglasio da čak i pacijenti sa blagim kliničkim slikama Covid19 infekcije mogu razviti PASC. „Novi simptomi se ponekad pojave i posle infekcije ili se vremenom razvijaju i traju mesecima“, objasnio je. „Mogu se kretati od blagih ili dosadnih do zapravo prilično onesposobljavajućih. Nacionalni zavodi za zdravlje širom sveta nedavno su pokrenuli inicijativu za proučavanje post Covid 19 simptoma kao što su umor, gastrointestinalni problemi, promene mentalnog zdravlja, smanjenje kognitivnih funkcija, problemi sa spavanjem, smanjenje plućne funkcije. Gubitak čula mirisa je takođe dobro poznat dugotrajni simptom. Navodi se da više od 50% pacijenata koji su imali Covid19 infekciju prijavljuju da im se osećaj mirisa nije povratio u potpunosti čak ni više meseci nakon infekcije.

PASC je zabeležen u svim starosnim grupama. Deca takođe mogu imati i simptome koji traju mesecima nakon preležane infekcije SARS-CoV-2. Iz studije sprovedene u Italiji na 129 pacijenata mlađih od 18 godina, sa potvrđenom dijagnozom Covid19, rezultati pokazuju da je više od 50% dece imalo najmanje jedan simptom koji je trajao 4 meseca ili duže, a skoro četvrtina (22,5%) prijavila je tri ili više takvih simptoma.

Takođe, neočekivano, širom sveta opisuje se i mogućnost ponovne infekcije virusom. Nekoliko slučajeva pokazalo je prisustvo različitih virusnih genoma kod istog pacijenta, što sugerise reinfekciju umesto produženog oboljenja. Svi se slažemo da su neophodna dalja istraživanja kako bi se utvrdila prevalencija ponovnih infekcija Covid19, i naročito trajanje imuniteta posle Covid19 infekcije

Celokupna svetska javnost, stručna i opšta, fokusirana je mesecima na sprovođenje vakcinacije protiv Covid19. Naše interesovanje je posebno usmereno prema pedijatrijskoj populaciji i prevenciji tako da smo pomno pratili rezultate takvih istraživanja. Krajem prošlog meseca, regrutovano je preko 2000 adolescenata, od 12 do 15 godina za kliničko ispitivanje Pfizer vakcine protiv Covid19. Istraživanje je obuhvatilo mlade koji nisu oboleli, ali je uključena i grupa adolescenata koji su preležali Covid19 infekciju i takođe primili vakcinu. Izvršni direktor Pfizera Albert Bourla u saopštenju za štampu izneo je rezultate ovog istraživanja i naveo da je vakcina u adolescentnoj populaciji imala 100% efikasnost. Pfizer nije sam, i drugi proizvođači kao što

su Moderna i Johnson & Johnson takođe ispituju efikasnost vakcine na tinejdžerima, a sve tri kompanije započele su i protokole ispitivanja kod odojčadi starosti do 6 meseci. Verovatno je dug put do krajnjih rezultata i sprovođenja vakcinacije kod dece i adolescenata, ali mnogi stručnjaci smatraju ovaj korak hitnim u borbi sa pandemijom Covid19. Drugo mišljenje stručnjaka je da nije neophodno vakcinisati decu da bi se postigao kolektivni imunitet, kada je dovoljno visok procenat populacije imun na patogen, bilo vakcinom ili prethodnom infekcijom. Imamo primere Izraela i Ujedinjenog Kraljevstva, gde su stope vakcinacije odraslih visoke, a pojava infekcije Covid19 među nevakcinisanom decom i adolescentima naglo opada.

Naravno, uvek postoji teška odluka, da se vakcinacija dece mora smatrati smislenom, kako bi se izbegli retki, ali tragični ishodi (Prema podacima Centra za kontrolu i prevenciju bolesti, više od 250 dece u SAD-u do sada je umrlo od posledica infekcije Covid19.) Ali, kako odgovoriti na pitanje da li je "odobrenje za hitnu upotrebu" prikladno za decu. Prema ovoj odredbi, FDA može da dozvoli upotrebu proizvoda/vakcine na osnovu nižih nivoa dokaza od tradicionalnih zbog vanredne situacije.

I tako se nižu pitanja i dileme, a zabrinutost svih raste zbog velikih žrtava koje su deca podnela u pandemiji - prekid školovanja, prelazak na on line nastavu, prekid sportskih aktivnosti, druženja i to u vreme kada su socijalne/emotivne aktivnosti u razvoju ličnosti presudne.

Prof. Zorica Živković, Dr. Sci. Med.

Glavni i odgovorni urednik časopisa Preventivna pedijatrija
KBC "Dr Dragiša Mišović" Beograd, Srbija
Farmaceutski fakultet Novi Sad,
Privredna Akademija u Novom Sadu, Novi Sad, Srbija
<https://orcid.org/0000-0003-0363-3578>
<http://www.researcherid.com/rid/E-2663-2018>